

Kakšni so stroški pridelave pšenice in ječmena letošnje letine?

Prve ocene stroškov pridelave pšenice in ječmena so pripravljene s pomočjo **modelnih kalkulacij Kmetijskega inštituta Slovenije (MK KIS)**, ki so eden izmed slovenskih simulacijskih modelov za ocenjevanje stroškov in drugih ekonomskih kazalnikov kmetijske pridelave v Sloveniji. Ocene stroškov na podlagi tj. standardnih modelov, ki jih redno objavljamo na naši [spletni strani](#), so izdelane ob predpostavki nespremenjenih vhodnih in drugih količinskih parametrov v določenem časovnem obdobju (npr. pri enakih pridelkih med leti). Predpostavljeni vhodni parametri naj bi odražali pridelovalne razmere pri vnaprej določeni ciljni skupini pridelovalcev. Za MK KIS velja načelo, da naj bi bile reprezentativne za večje pridelovalce ob upoštevanju tehnologij, ki so skladne z načeli dobre kmetijske prakse in varovanja okolja.

V strukturi skupnih stroškov pridelave strnega žita največji posamičen strošek v povprečju predstavljajo gnojila, sledi seme in sredstva za varstvo rastlin (FFS). Zelo pomembna skupina stroškov pri pridelavi so še najete storitve, med katere v naših modelih štejemo setev, kombajniranje, analizo pšenice in sušenje. V strukturi so zelo pomembni tudi stroški domačih strojnih storitev, kjer so upoštevani letna amortizacija strojev in spremenljivi stroški domačih strojnih storitev (gorivo, vzdrževanje ipd.).

Najpomembnejša tehnološka izhodišča: pri gnojenju so upoštevane [smernice za strokovno utemeljeno gnojenje](#), vlaga ob žetvi 14,1 %, sušenje; velikost poljine 1 ha, oddaljenost od parcele 1 km; poraba semena 220 kg/ha pri pšenici in 200 kg/ha pri ječmenu; izbrane sorte pšenice ustrezajo kakovostnemu razredu A in B1; škropljenje s fungicidi (2-kratno) in z insekticidom (1-kratno); uporaba rastnih regulatorjev ni predvidena.

Na rast stroškov pridelave pšenice (+4 %) in ječmena (+2 %) v letu 2021 vplivajo predvsem precej višje cene goriva. Cene gnojil ob setvi jeseni 2020 so bile še vedno višje kot ob setvi predhodne letine. Njihova pospešena rast pa se je začela šele ob koncu leta 2020, zato spremembe cen gnojil na stroške pridelave strnega žita niso imele tolikšnega vpliva, kot ga bodo imele pri poznih posevkih. Spremembe cen drugih pomembnejših dejavnikov pridelave (seme, FFS, najete storitve ipd.) so večinoma zmerne. Posodobili smo nabor sredstev za varstvo rastlin, saj je mnogim FFS v letu 2021 poteklo dovoljene za uporabo. Zamenjava FFS je vplivala na povečanje stroškov FFS pri pšenici (+13 %) in na njihovo zmanjšanje pri ječmenu (–5 %). Pri oceni stroškov domačega dela je upoštevana napoved letne rasti plač po [pomladanski napovedi UMAR](#), ki je 0,4-odstotna.

Stroški domačega dela so obračunani na ravni povprečne plače zaposlenih v Sloveniji, upoštevani pa so vsi tisti stroški, ki zagotavljajo enako socialno varnost in pravice iz dela, kot jih imajo v povprečju drugi delavci. Ta predpostavka pomeni, da če je vrednost pridelave (tržna vrednost in subvencije) vsaj na ravni skupnih stroškov pridelave, je dohodek pridelovalcev pšenice primerljiv s povprečno doseženimi dohodki v Sloveniji – pridelovalci dosegajo tj. paritetni dohodek. V [prvih ocenah stroškov pridelave pšenice](#) (pri pridelku 6 t/ha) in [ječmena](#) (pri pridelku 5,5 t/ha) **letine 2021** je upoštevana **bruto vrednost ure** približno **12,44 EUR/h**, od tega: domače delo (neto): **6,97 EUR/h**, socialna varnost (PIZ, ZZ, SV): **2,91 EUR/h** (pšenica: 53,8 EUR/ha) in nadomestila ter regresi (nadomestilo za malico, regres za dopust): **2,55 EUR/h** (pšenica: 47,2 EUR/ha).

Stranski pridelek (slama) je v **modelnih kalkulacijah za pšenico in ječmen iz standardnega nabora** ovrednoten na podlagi stroškov spravila. Stroški spravila slame so upoštevani v skupnih stroških pridelave pšenice (stroški skupaj), hkrati pa so upoštevani v enaki višini tudi na prihodkovni strani oziroma kot odbitna postavka pred izračunom stroškov na enoto proizvoda (tj. LC-lastna cena). Zaradi predpostavljene metode določitve vrednosti stranskega pridelka, vrednost slame ne vpliva na samo višino LC. Lahko bi veljala tudi predpostavka, da slamo pustimo na njivi. V tem primeru bi verjetno morali upoštevati nekoliko višje stroške kombajniranja (s sekanjem slame), dodati stroške zdelave slame v tla (čeprav bi to pri nekaterih pridelovalcih že lahko bil strošek naslednje kulture, npr. ajde, prosa ali pa ozelenitve) in hkrati upoštevati prihranek hranil, ki se sprostijo iz slame.

V nadaljevanju prikazujemo preglednico z izvlečkom **stroškov pridelave pšenice pri pridelku 6,0 t/ha s spraviлом slame** in **variantno tudi stroške pridelave pšenice brez spravila slame** ter **stroške pridelave ječmena pri pridelkih 5,5 t/ha in 6,0 t/ha**.

Preglednica: Prve ocene stroškov (brez DDV) pridelave pšenice in ječmena letine 2021

		Pšenica, slama	Pšenica, brez slame	Ječmen, slama	Ječmen, slama
Neto pridelek	t/ha	6,0	6,0	5,5	6,0
Stroški skupaj, od tega:	EUR/ha	1.598,8	1.321,9	1.489,1	1.570,4
Stroški gnojil	EUR/ha	302,4	236,7	252,2	279,4
Stroški semena	EUR/ha	106,4	106,4	113,5	113,5
Stroški FFS	EUR/ha	144,0	144,0	121,7	121,7
Stroški kombajniranja	EUR/ha	130,0	140,0	130,0	130,0
Dodatni stroški zadelave slame	EUR/ha	-	60,0	-	-
Domače strojne storitve	EUR/ha	290,5	240,7	299,7	316,5
– Stroški stranskega pridelka (slame)	EUR/ha	278,1	-	249,5	278,1
Stroški glavnega pridelka	EUR/ha	1.320,7	1.321,9	1.239,6	1.292,3
– Subvencije	EUR/ha	389,7	384,6	390,3	391,9
Stroški zmanjšani za subvencije	EUR/ha	931,0	937,3	849,3	900,3
Stroški zmanjšani za subvencije, na kg	EUR/kg	0,155	0,156	0,154	0,150

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V letu 2021 se je zmanjšala ovojnicca za proizvodno vezana plačila (s 5,00 % na 4,65 % zgornje meje za neposredna plačila), predvsem zato se je po prvih ocenah **vrednost subvencij** (osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento, proizvodno vezano plačilo, vračilo trošarine) zmanjšala za dobre 3 %.

Odkupne (prodajne) cene kmetijskih pridelkov se oblikujejo na trgu kot posledica ponudbe in povpraševanja ter drugih dejavnikov. V tržnih razmerah globalnega trga z žiti, katerega del je kljub svoji majhnosti tudi Slovenija, imajo stroški pridelave ocenjeni na podlagi modelov verjetno zelo majhen vpliv na oblikovanje odkupnih cen. Pri izračunu drugih ekonomskih kazalnikov, kot so vrednost pridelave, bruto in neto dodana vrednost, koeficient ekonomičnost, pa na KIS odkupne cene običajno povzemamo po uradnih virih kmetijskih cen v Sloveniji (SURS, ARSKTRP).

Za podrobnejše informacije lahko obiščete spletno stran [modelnih kalkulacij KIS](#) ali pa se obrnete neposredno na zaposlene na [Oddelku za ekonomiko kmetijstva na KIS](#).

Pripravila: Barbara Zagorc, univ. dipl. inž. agr., Kmetijski inštitut Slovenije, 10. junij 2021